

■ **Michael Nieuwesteeg**

Michael Nieuwesteeg is directeur van NVC Packaging Centre. E-mail: m.nieuwesteeg@nvc.nl

■ **Serra Anker**

Serra Anker is NVC manager Packaging materials and processes. E-mail: s.anker@nvc.nl

Goed verpakken: Beroepsprofielen en examinering in een wereldwijd duurzaam verbonden sector

Verpakken is het tijdelijk integreren van een externe functie en een product om het gebruik van het product mogelijk te maken. Wereldwijd worden iedere seconde zo'n 320.000 producten verpakt door de industrie en de distribuerende handel (retailers en logistieke dienstverleners). Gebruikers 'ontpakken' uiteraard ditzelfde aantal verpakte producten, maar dan op een andere locatie en op een ander moment ten opzichte van het oorspronkelijke verpakken. Vervolgens moeten de ontstane geleegde verpakkingen weer een nuttige bestemming krijgen en in ieder geval geen milieuproblemen opleveren. Per definitie raakt het verpakken aan een

groot aantal vakgebieden. Dit artikel beschrijft hoe in dit complexe veld de het beroepsprofiel 'NVC Packaging Professional' tot stand is gekomen, verwijzend naar de beroepsbeoefenaren die impact hebben op de bedrijfsbeslissingen als het om verpakken gaat. We bespreken de ontwikkelingen over de afgelopen dertig jaar over de examinering, de kwaliteitsborging en de duurzame ontwikkeling van het vakgebied nu en in de toekomst.

Wat houdt verpakken in?

Grofweg twee-derde van de verpakkingsactiviteiten betreft de levensmiddelensector. Het product is daar het levensmiddel, de gebrui-

ker is daar de consument. Andere sectoren waar wordt verpakt, zijn de gezondheidszorg (medicijnen, medische hulpmiddelen), de DHZ-markt (verf, bouwmaterialen), de huisdieren en landbouwdierensector, de mobiliteits- en vrije tijdssector (outdoor spullen), de kledingsector (mode, professionele kleding) en natuurlijk de cosmetica-bodycare sector (parfum, shampoo).

Heeft een organisatie besloten te gaan verpakken, dan moeten er verpakkingen worden ingekocht. Dat is niet zo eenvoudig als het lijkt. Veelal wordt een deel van het maken van de benodigde verpakkingen uitgevoerd bij de verpakkende onderneming zelf (bijsnijden, last-minute bedrukken, of zelfs het ter plekke 'blazen' van verpakkingen op basis van zogeheten 'preforms'). Daarenboven voegt de verpakker niet alleen de primaire verpakking toe (de verkoopverpakking), maar ook secundaire (bijvoorbeeld omdozen voor het samenvoegen van meerdere verpakte producten) en tertiaire (voor het faciliteren van transport, zoals pallets in vrachtwagens).

Bij het ontwerpen en 'inregelen' van dit alles, moet rekening worden gehouden met de fase ná gebruik. Per definitie creëert de gebruiker immers een geleegde verpakking door het verpakte product te gebruiken. Juridisch gaat het hier om de zogeheten 'Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid' (UPV; Engels: Extended Producer Responsibility EPR). De oorspronkelijke verpakker is langs de lijnen van de UPV-wetgeving ook verantwoordelijk voor de correcte verwerking van de uiteindelijke geleegde verpakking. UPV-wetgeving is de afgelopen dertig jaar in toenemende mate van belang geworden, in Nederland, Europa en recentelijk ook in regio's als de Verenigde Staten en China. Het bovengenoemde speelt zich af tegen een achtergrond van materiaalontwikkelingen (plastics!) en een zich snel ontwikkelende automatiserings- en informatietechnologie.

Voorbeeld van verpakken: vaccinatie tijdens de COVID-19 crisis

Het beroepsprofiel: de NVC Packaging Professional

In de jaren '90 van de vorige eeuw werd het steeds duidelijker, dat de ontwikkeling van het verpakken zou stagneren zonder de beschikbaarheid van eenduidig herkenbare en erkend kundige professionals. Sterker: een gebrek aan kennis bij de beroepsbeoefenaars werd (en wordt nog steeds!) gezien als een van de grootste bedreigingen voor de duurzame toekomst van de sector als geheel.

NVC Packaging Centre (toen nog: Nederlands Verpakkingscentrum, vandaar NVC) heeft toen initiatieven genomen die hebben geresulteerd in een wereldwijd geaccepteerde, onafhankelijke examinering en diplomering van de 'kundige kern' van de beroepsbeoefenaren in de sector.

Gestart werd met het definiëren van het beroepsprofiel, resulterend in het 'Beroepsprofiel Operationeel Verpakkingskundige'. Dit vormt de basis voor de Examenisen 'NVC Packaging Professional I'. De te examineren onderwerpen en de wijze waarop getoetst

De examinering van een verpakkingsdeskundige geschiedt door de onafhankelijke Stichting NVC Examens.

wordt, staan vermeld in de Eindtermen en Examineisen NVC Packaging Professional I. Veelal spreekt men van de 'NVC Packaging Professional' in deze context. We citeren uit de introductie van het functieprofiel Operationeel Verpakkingskundige:

'De verpakkingskunde maakt een stormachtige ontwikkeling door als gevolg van de vele nieuwe eisen die gesteld worden door wetgever, technologie en de internationalisatie van het bedrijfsleven. Operationeel Verpakkingskundigen spelen daarbij een centrale rol. Zij onderzoeken voor product/verpakkingscombinaties van een individueel product of van productgroepen de technologische aspecten en brengen deze in kaart. Zij dragen ideeën aan voor innovatieve, waarde toevoegende verbeteringen. Zij leveren de bouwstenen voor een succesvol verpakkingsbeleid van de bedrijven

in handel en industrie. Kortom: Operationeel Verpakkingskundigen zijn functionarissen die vanuit verschillende disciplines op middenmanagement niveau als lijnfunctionaris betrokken zijn bij het operationeel realiseren van product/verpakkingscombinaties en het oplossen van product/verpakkingsvraagstukken'.

Het functieniveau werd gekalibreerd aan de hand van het European Qualifications Framework (EQF) en wel op niveau 5.

De examinering geschiedt door de onafhankelijke Stichting NVC Examens. Deze organisatie staat onder toezicht van de onafhankelijke Stichting Examenkamer. Vereniging NVC Packaging Centre heeft dus geen enkele invloed op de examenuitslag. Dat is ook niet de bedoeling: vanuit de NVC-visie is een beroepsgroep op basis van onafhankelijk getoetste hoogwaardige, up-to-date kennis essentieel voor het duurzaam voortbestaan van de sector.

Het examen: kwaliteitsborging en duurzame ontwikkeling

Voor deelname aan het examen 'NVC Packaging Professional I' gelden geen specifieke toelatingseisen. Het is echter raadzaam minimaal een middelbare technische en/of economische secundaire opleiding met succes te hebben voltooid. Daarbij wordt begrip en kennis van de natuurwetenschappen op HAVO/VWO-niveau (of vergelijkbaar in buitenlandse studietrajecten) voorondersteld.

De eindtermen (de te examineren onderwerpen) en examineisen (de wijze waarop getoetst wordt) zijn geldig voor alle examens NVC Packaging Professional I. Wijziging van deze eindtermen en examineisen geschiedt conform het Examenreglement en Bezwaarprocedure NVC Packaging Professional.

De eindtermen zijn gegroepeerd op basis van hoofd- en deelonderwerpen. Alle informatie is volledig transparant te vinden op de website

van de Stichting NVC Examens. Hetzelfde geldt voor het Reglement en Bezwaarprocedure voor examens ter verkrijging van de diploma's NVC Packaging Professional.

Het examen wordt tweemaal per jaar aangeboden en wordt 'fysiek' gehouden op een centrale locatie in Nederland. Ieder examen beslaat een hele dag, van 's ochtends 10.00 uur tot 's middags 16.00 uur, waarbij de kandidaten een uur lunchpauze hebben.

Het examen bevat Multiple Choice vragen en Open Vragen. Kandidaten moeten de opgaven handgeschreven maken, zonder gebruik van PC's of andere elektronische hulpmiddelen. Ze krijgen ter plaatse daadwerkelijk ook een aantal verpakkingen uitgereikt als basis voor de vragen. Er is géén mogelijkheid het examen online af te leggen.

Tijdens het examen zijn twee toezichthouders aanwezig, waarbij de ruimte geoptimaliseerd is voor het afleggen van examens (rust, ruimte, faciliteiten). Examenkandidaten vullen alléén hun examennummer in op de antwoord-formulieren, dus niet hun naam. De examencom-

missie die de resultaten nakijkt en beoordeelt, heeft dus géén kennis van de namen van de kandidaten.

Duurzame ontwikkeling is niet alleen belangrijk voor het verpakken op zichzelf, maar juist ook voor de examinering van de beroepsbeoefenaren. Drie kernfactoren zijn geïdentificeerd in deze context. Dat zijn respectievelijk: het voorkómen van fraude, het 'bij de tijd houden' van de inhoud van de vragen en het faciliteren van de internationalisatie van de sector. Inzake het bestrijden van fraude hoeven we maar naar een sector als de accountancy te kijken om te zien hoe snel fraude om zich heen kan grijpen. De hele problematiek wordt regelmatig besproken met de toezichthouder van de Stichting Examenkamer. Take-aways voor de examinering in het verpakken: zorg voor een externe toetsing van het examenproces, garandeer de anonimiteit van de examenkandidaat en behoud fysieke, kleinschalige examens, uitgevoerd in een speciale examenlocatie. Behartenswaardig in deze is ook de 'examen-paradox'. Zijn de gevolgen van het zakken voor het examen desastreus voor de kandidaat (ontslag, terugbetalen van alle op-

De winnaar van verpakkinginnovatiewedstrijd De Gouden Noot editie 2022

leidingskosten,), dan werkt dit ook fraude in de hand. Ofwel: het blijven hanteren van de menselijke maat is essentieel.

In een sector als die van het verpakken, is het een absolute noodzaak dat de inhoud van de examenvragen up-to-date is en dat het examen de maatschappij-, markt- en technologische ontwikkelingen reflecteert. Hier speelt NVC Packaging Centre een inspirerende en faciliterende rol, op basis van de tientallen verenigingsactiviteiten die ieder jaar worden georganiseerd. Op basis hiervan hebben de leden van de examencommissie en de externe deskundigen die de conceptvragen bedenken, altijd toegang tot wat er in de sector speelt. Ook verpakkingsinnovatiewedstrijd 'De Gouden Noot', georganiseerd onder auspiciën van NVC Packaging Centre, genereert iedere twee jaar weer tien 'doorbraak'-innovaties op verpakkingsgebied, die ook als grondstof voor examenmateriaal kunnen dienen.

Inmiddels is de internationalisatie van sector in een hogere versnelling gekomen. Dat geldt niet alleen voor de vakliteratuur, maar met name ook voor de personele bezetting in het bedrijfsleven. Vanuit Nederlands perspectief levert het reguliere onderwijs te weinig en

(nog) onvoldoende gekwalificeerde medewerkers op. Het resultaat is een instroom van buitenlandse studenten en medewerkers. Omgekeerd moeten Nederlanders in staat zijn in een internationale context te werken, omdat ze veelal in dienst zijn bij ondernemingen waarin de beslissingen (mede) in het buitenland genomen worden. Het Diploma NVC Packaging Professional is daarbij een waardevol baken van kennis en kunde, dat via sociale netwerken als LinkedIn sterk aan belang wint. Last but not least worden alle geslaagde kandidaten ook opgenomen in het NVC Register Packaging Professionals.

Tot slot

We zijn er trots op en zijn ook verheugd dat we als NVC Packaging Centre dertig jaar geleden de fundering hebben kunnen leggen voor de onafhankelijke examinering en diplomering op verpakkingsgebied wereldwijd. We willen afsluiten door iedereen te bedanken die de afgelopen jaren, veelal belangeloos, een bijdrage heeft geleverd. Natuurlijk geldt dit des te meer voor de vele enthousiaste mensen die zich op dit moment nog steeds met hart en ziel inzetten voor de verdere duurzame examenontwikkeling als het om verpakken gaat. ■

Diploma-uitreiking NVC Packaging Professional 2024

Dit boekje bevat een verzameling annotaties en artikelen over onderwijsrechtelijke thema's.

De afzonderlijke bijdragen zijn alle reeds eerder gepubliceerd in 'Examens, tijdschrift voor de toetspraktijk'. Deze verzameling is bij elkaar gebracht omdat ze een overzicht geeft van de rechtsontwikkeling met betrekking tot onderwijsrechtelijke onderwerpen zoals onder andere het bindend afwijzend studieadvies, tentamenfraude, de waarde van buitenlandse diploma's, recht op inzage van gemaakt tentamenwerk, bijzondere persoonlijke omstandigheden, toelating tot opleidingen en de wijze van toetsing in de onderwijsrechtspraak.

Ton Lamers publiceert regelmatig over handelsrechtelijke-, arbeidsrechtelijke en onderwijsrechtelijke thema's.

17.⁹⁵

Terecht *of* Niet?

Onderwijsrechtelijke publicaties en annotaties in 'Examens'

mr. dr. A.H. Lamers

Bestel nu bij: www.bol.com